РІК 1937. Січень Ч. I.

ПЕРЕМИСЬКІ ЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

Ч. 87. — Зарядження в справі „місяця доброї преси“.

Освітні українські католицькі організації і видавництва проголошують від ряду літ місяць січень кожного року місяцем доброї преси й книжки. Ціль такого „місяця“ є звернути якнайширшому загалові громадян увагу на небезпеку, що загрожує душам з боку злої безбожницької преси й книжки та розбудити в ньому свідомість потреби здорового католицького часопису і доброї корисної книжки. При цій нагоді наші католицькі видавництва поширюють круг своїх передплатників і читачів.

Цей благородний почин наших католицьких видавництв заслуговує в першу чергу на підпертя і поміч з боку духовенства, бо хтож як не Церква і духовенство терплять найболючіші удари з боку ворожої преси і хто, як не ми служителі Христа, повинні радіти з розросту здорового печатаного слова?

Живемо в часах, коли щораз то менше людей поміж нашими парохіянами не читає нічого. Такі часи минули безповоротно. Сьогодні вже шкільна дитина рветься до читання. Якщо ми, Всечесні Отці, не дамо нашим вірним у руки доброго часопису та будуючої лектури, то наші вірні

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL LUBLIN

дістануть їх відки іноді. А чи це буде з користю для справи, що їй служимо?

Минули часи, коли священик у своїй душпастирській праці міг обходитися без помочі книжки та часопису. Сьогодні ту парохію можна вважати як так упорядкованою, в котрій не розходяться безбожницькі, протикатолицькі видання, а вірні читають виключно католицькі часописи і читають їх богато. З другої сторони, чи ті душі, шо їх баламутять схизматики та сектанти, не відпадають від Церкви в головній части внаслідок читання ворожої католицькій вірі лєктури?

Славити Бога маємо в нашій церковній провінції і чисто релігійні і світські католицькі видання: книжки й часописи, котрих читачі ростуть числом з року на рік. Одначе, коли порівнати число тих видань і число їх читачів та передплатників з числом наших вірних, то побачимо, що цей наш дорібок є дуже незначний і що нам ще дуже богато під цим оглядом треба зробити. А це завдання спочиває головно на нас, бо католицька преса це наш помічник у проповідуванні Божого Царства.

Маючи на увазі велике релігійно-виховне значіння католицької преси, Еп. Ординаріят заряджує слідуюче:

1) В останню неділю місяця січня се є в дні 31. січня 1937. р. виголосять Всечесні Отці Душпастирі підчас Служби Божої проповідь про небезпеку лихої і потребу католицької преси і книжки та заохотять вірних, щоби передплачували, читали й поширювали тільки католицькі, а поборювали безбожницькі видання.

2) По Службі Божій відмовлять Всечені Отці враз з вірними три рази »Отче наш« і »Богородице Діво« в наміренні розвитку наших католицьких видань.

3) Тогож дня належить урядити збірку на ціли католицьких видавництв, а зібрані гроші надіслати до Еп. Консисторії найдалі до кінця лютого 1937 р.

4) До кінця лютого б. р. належить надіслати з кожної парохії (сам. сотрудництва) письменний звіт з переведеної акції і зі стану читання католицької та іншої преси на території парохії.

Ч. 88. — В справі правного характеру церковних захоронок і т. зв. діточих садків.

Отсим подається до відома Всечесних Парохіяльних Урядів, на котрих території є церковні захоронки, слідуючий обіжник Ч. 51 Міністерства В. і О. у Варшаві з дня 30. травня 1936. р. (II. Р. — 2606/36) в справі заведень для дітей у передшкільному віці:

„В звязку з надсиланими тут запитами дотично властивого відношення шкільних та адміністраційних влад (в обсягу суспільної опіки) до заведень для дітей у передшкільному віці т. зв. захоронок (діточих захистів), що виконують деякі виховні функції, Міністерство вияснює, що слідує:

Чимало опікунчих заведень, які примінюють заняття позірно зближені до тих, що їх провадиться у передшкіллях, не реалізують в повні систематично виховної програми напр. тому, що засадничою ціллю орґанізуючих ті заведення було дати дітям моральну й матеріяльну опіку, щоби захоронити їх перед відємним впливом вулиці чи середовища. Заведення того роду мають особливіше значіння для дітей, котрих матері працюють поза хатою.

В тому стані річей треба рахуватися з фактом, що не кожде заведення, яке гуртує дітей у передшкільному віці, є передшкіллям, котре підлягає надзорові шкільних влад і постановам закона про приватні школи та научні й виховні заведення.

В виду цего в кождім сумнівнім случаю для котроїнебудь із надзірних влад се є орґанів будь Міністерства Віроісповідань і Освіти, будь Міністерства Суспільної Опіки, належить устійнити характер такого заведення. Устійнення може наступити з ініціятиви шкільних влад або влад, що є покликані до надзору над опікунчими установами, а має воно відбутися шляхом особистого комісійного провірення такого заведення, щоби ствердити його характер через представників шкільних і тих адміністраційних влад, що виконують нагляд над опікунчими заведеннями.

З боку шкільних влад повинен це зробити шкільний інспектор особисто або через відпорученого шкільного підінспектора. В случаю колиби погляди шкільного інспектора і влад, що наглядають опікунчі установи в першій

інстанції що до характеру заведення не були узгіднені, тоді справу належить вирішити шляхом порозуміння відповідних вищих влад.

Обіжник того самого змісту видає одночасно Міністерство Суспільної Опіки до Воєвідських Урядів.

Підсекретар Стану: Юрій Ферек Блешинський, в. р.«"

Повищий обіжник важний з того згляду, що він остаточно вирішує справу характеру наших церковних захоронок.

Тому що наші церковні захоронки (та т. зв. діточі садки) мають на цілі дати дітям релігійно-моральну й матеріяльну опіку та охоронити їх перед лихим впливом середовища і нічого більше, не є вони передшкіллям, в розумінні закона, зокрема не підлягають законові з дня 11. березня 1932. р. та розпорядкові Міністерства В. і О. з дня 7. червня 1932. р. про виховні заведення.

Цей характер наших церковних захоронок належить виразно підчеркувати в кореспонденції на цю тему зі світською владою.

Якщо хто з Всеч. Отців бажавби придбати для своєї захоронки права передшкілля, повинен передтим зазнайомитися докладно з вимогами в цім згляді закону зі 17. березня 1932. та розпорядку Мін. В. і О. з 7. червня 1932., і постаратися о дозвіл на це з боку Еп. Ординаріяту.

Ч. 89. — В справі стемплевих оплат від метрикальних витягів.

Отсим подається до відома Всеч. Духовенства обіжник Міністерства Скарбу Ч: 95. з дня 24 вересня 1936 р., який нормує справу стемплевих оплат від метрикальних витягів для шкільних дітей:

»Міністерство Скарбу письмом з дня 16 липня повідомило, що витяги та інші свідоцтва з актів стану цивільного видані особам названим в арт. 144 закону з дня 1 липня 1926. (Дн. З. Р. Р. Ч: 64 поз. 404) з окрема управам публичних вселюдних шкіл (державних згл. самоврядних) внаслідок урядового запотребовання через ті управи, є вільні

від стемплевої оплати по думці арт. 160, (т. 3) згаданого закону.

Однак тому, що родичі шкільних дітей не належать до осіб названих в арт. 144. (точки 1—5), витяги та інші свідоцтва, видані родичам навіть в ціли предложення тих витягів шкільним владам, підлягають нормальній стемплевій оплаті, предбаченій в арт. 155. згаданого закону.

Повище вияснення Міністерства скарбу належить подати до відома управ вселюдних шкіл для цілей звязаних з виконуванням і контролею шкільного обовязку з зазначенням, що управи публичних вселюдних шкіл можуть примінювати процедуру, що про неї бесіда в першому уступі, тільки виїмково в случаях дійсної потреби, а з окрема також в разі ноторичної убогости родичів. — Директор Департаменту: Др. М. Полляк».

Ч. 180. — Канцелярійні такси.

Подається до відома Всеч. Духовенства, що від тепер обовязують такі такси:

I. Такси подружі:

I.	ст.	посвоячення . . .	15 зл.
II.	„	споріднення . . .	15 „
II.	„	посвоячення . . .	10 „
III.	„	споріднення . . .	5 „
III.	„	посвоячення . . .	5 „
IV.	„	споріднення . . .	2 „
IV.	„	посвоячення . . .	2 „

II. Такси за грамоти на:

Завідателя	10 зл.
Сотрудника	5 „
Катехита	10 „
Відпустка з Епархії . . .	20 „
Приняття до Епархії . . .	20 „
Відзнаки крилошанські . .	10 „
Благословлення . . .	4 „

III. Такси за конкурсовий іспит:

Парох	10 зл.
Завідатель	8 „
Сотрудник	5 „
Звільнення від іспиту конкурс. .	20 „

IV. Такси інші:

За антимінс	10 зл.
За метрику	4 „
Прохання на парохію . .	1 „

ХРОНІКА.

Сотрудництва одержали:

Ч. 5690. о. Гарасим Ярослав зав. в Войславичах — доїздж. Тудорковичі.

Ч. о. Гриник Василь — Гусаків.

Від гр. кат. Еп. Консторії.

Перемишль, дня 12. січня 1937.

о. Микола Грицеляк
канцлер.

† ГРИГОРІЙ
Епп. В. Ґ.

Накладом гр. кат. Еп. Консисторії в Перемишлі
Друкарня гр. кат. Капітули в Перемишли.

о. П. Г.

II. ЧАСТЬ.

ПРОПОВІДЬ

на останню неділю місяця січня.

Про небезпеку з боку лихої книжки і часопису.

„Хто соблазнить одно з сих малих, що вірять в мене, краще булоби йому, якби завішено на його шию млиновий камінь і і якби утонув у морській глибині“ (Мат. 18, 6.)

Дорогі в Христі Браття і Сестри! Сьогоднішня неділя, остання в місяці січні, вже від кількох років нашою церковною Владою призначена кожного року на те, щоби ми того дня глибше застановилися над одною великою небезпекою, що загрожує поодиноким душам, католицькій Церкві й усім християнським народам. Ця небезпека грозить з боку безбожного часопису і лихої книжки. Сьогодні маємо застановитися над тим, як цю небезпеку успішно поборювати. Надто маємо усвідомити собі один важний обовязок, що тяжить на нас: передплачувати, читати і підпомагати тільки добру, католицьку ґазету і добру, корисну для душі книжку. На інтенцію того, щоби здорове і корисне для душі печатане слово серед наших вірних й у цілім нашім народі приймалося і щоб можливо найбільше благословення нам зі собою несло, жертвуймо сьогодні — Дорогі Браття — вислухану Службу Божу, св. Причастя, окремі молитви і всі наші сьогоднішні добрі діла.

Божественний Спаситель найтяжшими карами грозить світові за гріх соблазни себто згіршення. »Горе світови від соблазни — кличе Він у евангелиста Матея, бо мусять прийти соблазни, але горе тому чоловікові, через кого соблазнь приходить«. »Краще булоб, якби на його шиї завішено млинський камінь і якби потонув у морській глибині«. Коли глибше вдуматися в зміст тих грізних слів

остороги, то зразу стає нам ясно, чому згіршення заслуговує на найтяжшу кару. Коли один чоловік творить зло, то вина за це паде на нього самого; він сам буде відподати перед Богом за свій гріх. Але коли хто своїм лихим поступком до того у підступний спосіб заманює до гріха другого несвідомого, то його совість є вже обтяжена подвійно. А якщо тих збаламучених, зведених з доброї дороги, буде більше — то всі ці гріхи обтяжуть того, хто дав згіршеня.

Найтяжшими карами грозить Спаситель за згіршення малих дітей. Тут одначе — Дорогі Браття — під дитиною треба розуміти також старших, але менше свідомих, зате чесних і праведних людей, яких заманюють до злого люди більше свідомі і більше вчені, чи може ті, що стоять на вищих становисках. Один злий чоловік може згіршити цілі десятки невинних. Але здається найбільший грішник у світі живим словом і найбільше згіршаючим життям не накоїв ще тілько лиха і не звів стільки душ, що одна одніська безбожна ґазета чи протирелігійпа або неморальна книжка. Чому? Бо грішник сказав зле слово і воно прогомоніло — а напечатана книжка робить те саме безнастанно, день і ніч, не в однім місці, а в сотках і десятках тисяч місць рівночасно в селі й місті. Вона все і всюди накликує до злого так довго, доки не струпішіють її друковані листки або не згорить припадково у вогні. А хоч згорить одна, то ще лишаться тисячі і роблять далі діявольське діло спустошення. Безбожна ґазета на одній сторінці хулить Бога, на другій підриває віру у побожних людей, на третій розбиває родинне життя і захвалює неморальність, на четвертій очорнює ближнього, відбирає йому добру славу, підриває основи суспільного порядку, словом повними пригорщами сіє кукіль зла всюди, де тільки найдеться: в хаті, в читальні, на вулиці.

А які страшні наслідки того ґазетного кукілю в світі! Нема чоловіка, що мігби їх счислити, бо це чортівське хабаззя росте в застрашаючий спосіб. Статистика обчислила, що в останніх роках у цілій Европі що 11. мінут хтось поповнює самогубство та що тих самогубств найбільше є в большевицькому царстві, там де тільки безбожна ґазета і протирелігійна книжка має право горжанства і де їх просто під примусом накидають кожному, хто вміє читати. Та чи безбожна ґазета шириться тільки в боль-

шевії? Деж там! Повно її всюди — в цілому світі також у нас, а її шлях всюди значить злочин: богохульства, грабежі, ненависть, моральне зіпсуття і все, що тільки найгіршого могло видумати пекло зі самого дна своєї злоби.

Небезпека злої лектури лежить у тому, що вона звичайно підступом добивається до людської душі. Безбожна ґазета прикидається сердешним приятелем покривдженого нуждара, нібито співчуває його біді але замість помогти або бодай розрадити нещасного, вона розбуджує в ньому завист і ненависть до того, кому лучше поводиться і кидає бідака з розбурханими пристрастями у стан ще гіршої нужди і розпуки. Іншим разом лихий часопис чи безбожна книжка буцімто віддає себе на услуги освіти, культури і поступу, а в дійсности вона старається тільки захитати віру в читача, щоби він обтяжений сумнівами і одурений став неспосібний до пізнання правди. Ще небезпечніший є підступ неморальної книжки для молодих людей.

Одна стара казка оповідає, що десь раз чорт перебрався на купця, вибрав собі якесь місце на торговиці і став викрикати: „Люди добрі, купуйте в мене: гордість, нечистоту, завист і т. д., продаю дуже дешево". Але до чортівського храму ніхто не голосився. Люди хитали головами і казали: Хорони нас Господи перед таким товаром. Гордість, завист — цеж тяжкий гріх. Хто дурний купувати таке!" Аж тут надійшла якась старша жінка і каже: „Алеж з тебе чорте дурень, дурень! Хтож видів таке, щоб гріх називати по імени? Кажи, що маєш на продаж покору, чистоту, а тоді найдеш тьму покупнів". Чорт так зробив і спродав — як каже казка — того дня дуже богато свойого пекольного товару між одурених людей.— Ця казка скриває в собі глибоку правду, котру треба пристосувати передовсім до злої преси і неморальної книжки. Безбожний часопис завжди виступає під фірмою найчистішої правди і добра, а той що його залюбки читає є певний, що читає правду та що часопис бажає тільки добра для людей. Ось вам діявольський підступ, Дорогі Браття, котрого нам треба вистерігатися в безбожній ґазеті і книжці.

Дорогі Браття! Живемо в часах нужди і безробіття, а заразом у часах найбільших злочинів. Злодійства, кривди, насилля, ненависти і других злочинів вправді ніколи не

бракувало в світі, але ніколи ще не була земля так страшно ними засипана, як сьогодні. Зло шириться не тільки по містах, але мандрує вже на спокійні і донедавна ще порядні наші села. Коли порівнати зло і гріх з нуждою, то вже не знати, що більше дається нам у знаки. Журба і недостатки нераз заглядали до вікон наших предків, але вони їх перемагали. А перемагали завдяки моральній силі, що її черпали з правдивої побожности. Сьогодні ми в куди тяжшому положенні, бо зависний сатана хоче нас позбавитися тих найбільших скарбів душі, щоби нас стерти з лиця землі. А знаєте, Дорогі Браття, хто поносить вину за те руйновання душі нашого народу? Безбожний часопис і зла книжка! Це є ворог, що спричинює серед нас найбільшу нужду і ограблює нас з найцінніших дібр.

Якже нам боротися з тим страшним ворогом? Є ріжні засоби боротьби. Перше всього не треба читати безбожницької ґазети. Однак за мало є самого себе хоронити перед отруєю. Нашим обовязком є остерегти приятелів і знайомих перед злом, а головно недопустити до того, щоби молодь розчитувалася в злих часописах. Якщо вам до читальні чи приватно насилають безплатно злі ґазети, то ніколи їх не передержуйте в себе, а сейчас звертайте назад на почту з дописскою, що ви їх не хочете. А якщо мимо того далі будуть вам насилати те сміття, то треба його нищити або кидати до печі на підпал.

Це бувби перший спосіб самооборони. Та цього за мало. За мало є не допустити щоби зло ширилося, треба приложити рук до цілковитого поборення зла, щоби на місці зла запанувало добро. Ніщо так не нищить ворожої преси як добра ґазета і добра книжка. Мусимо отже підперти добру ґазету всіми силами. А підіпремо її, якщо будемо її читати й другим до рук давати, якщо точно будемо платити за неї передплату, якщо поручимо її другим і постараємося, щоби вона була в читальні, кооперативі і взагалі в усіх установах.

Нині такі часи, що без часопису годі обійтися. Обходяться без нього хиба дуже темні люди, а ми чейже такими бути не хочемо. Мусимо читати богато, бо хто не читає, той бідний у світі. Але розумний чоловік читає тільки те, що дає користь душі, що може навчити правдивої мудрости потрібної для життя і причинитися до помноження до-

часних дібр. Добрий часопис це вчитель і дорадник, він остереже перед злом, розяснить сумніви, потішить у смутку. Не жалуйте гроша на таку річ як добра книжки і католицький часопис, бо цей гріш повернеться вам стократно. Скаже дехто, що біда не дозволяє йому на такі видатки. Певно, що богато людей не може собі позволити нині на передплату часопису. Але мимо недостатків чимало все таки можуть і повинні мати в хаті часопис. Помимо нужди видаємо нераз значні суми на річи, без котрих можна обійтися. Часто проти нашої волі несвідомо наражуємо себе на страти. Який малий у порівнанні до таких страт є видаток на яку одну дві добрі книжки в році та на ґазету? А кілько добра ми через те приспорюємо нам самим, нашим дітям і апостольству доброї преси?

Не забуваймо дати нашим дітям до рук добру ґазету і здорову книжку. Діти рвуться до читання і будуть в життю мусіли далеко більше читати ніж ви старші їхні батьки, бо такі часи приходять. Якщо не дасте їм доброї ґазети, то вони дістануть до рук злу і таки будуть читати. А що тоді з них виросте? Чи вам має бути байдужа будучність ваших дітей? Ви радіб бачити вашу дитину побожною, чесною, обовязковою, хотілиб щоби ця дитина колись вас шанувала, любила католицьку віру, наш гарний обряд і наш український нарід, щоби була розумна і порядна в життю і що найважніша, щоби була щаслива. Котрий батько чи мати не бажають того своїй дитині? Скажу вам, Дорогі Браття, що для щастя вашої дитини зробите дуже богато, якщо навчите її вже тепер у літах дитинства читати і любити свій католицький часопис і добру книжку.

Заки вийдемо сьогодні з богослуження домів, розбудім в серці тверду постанову: власним трудом і грошем поможу апостольській праці української католицької преси — амінь.

Видавництва „Епархіяльної Помочі“.

Видавнича секція „Епархіяльної Помочі“ посідає на складі ось такі незвичайно корисні а попри те дешеві (в ціні власного накладу по 20 сот.) видавництва для дітвори:

1) **Коротка Історія Божого Обявлення** з численними ілюстраціями. Книжечка ця може віддати священикови велику услугу при катихизації в церкві як неменше при науці релігії в школах, де є надто мале число годин або де дітвора бідних родичів не є в силі набути дорозшого підручника. Ціпа 20 сот.

2) **Короткий Катихизм** христ.-католицької релігії, стор. 64 з ілюстраціями і з додатком: Приготовання до св. Сповіди і св. Причастя. Ціна 20 сот.

3) **Більший молитовник для всіх** сторінок 192. Ціна 20 сотиків.

Почту оплачує Видавництво.

Видавнича Секція „Еп. Помочі“
в Перемишлі, пл. Чацького 3.